

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 6/2004 rd

Berättelse om regeringens åtgärder under år 2003

Till grundlagsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 april 2004 en berättelse om regeringens åtgärder under år 2003 (B 1/2004 rd) till grundlagsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de permanenta fackutskotten ska lämna utlåtande till grundlagsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- planeringschef Kirsi Kangaspunta och överinspektör Jaana Hätälä, undervisningsministeriet
- generaldirektör Kirsi Lindroos och projektchef Elise Hänninen, Utbildningsstyrelsen
- inspektör för bildningsväsendet Erik Häggman, Västra Finlands länsstyrelse
- förvaltningsdirektör Erkki Tuunanen, Jyväskylä universitet
- generalsekreterare Heikki K. Lyytinen, Råd för utbildningsutvärdering
- planerare Tuomas Kurttila, delegationen för ungdomsärenden

- ordförande Eveli Ess, Esbo ungdomsfullmäktige
- specialungdomsarbetare Hanna Räsänen, Vanda stad
- ungdomssekreterare Ulla-Riitta Moilanen, Outokumpu stad
- ordförande Meiju Hiitola, Brahestads ungdomsfullmäktige
- medlem Hanna Kuntsi, fritidsavdelning i Sibbo bildningsnämnd
- enhetschef Anneli Kangasvieri, Finlands Kommunförbund
- chef för ungdomstjänster Olavi Sydänmaanlakka, Helsinki Missio
- forskare Petri Paju, Ungdomsforskningssällskapet rf
- utvecklingschef Hannu Kareinen, Finlands Ungdomssamarbete — Allians
- ombudsman Saila Aho-Mantila, Valtakunnallinen työpajayhdistys ry.

Dessutom har utskottet fått en skriftlig promemoria från Kulttuuriyhdistys Väristys ry om Kulttuuriklubi Siperias verksamhet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

I sitt utlåtande behandlar kulturutskottet utvärdering av utbildning och kommunalt ungdomsarbete.

Utvärdering av utbildning

I och med de nya skollagarna som trädde i kraft år 1999 blev utvärderingen en central del av utvecklandet av utbildningen. Utvärderingen stö-

der en pågående utveckling av utbildningen så att inläringen kan främjas ännu effektivare. Utvärderingen stöder även de nationella inlärnings- och undervisningsmålen och är en viktig metod för att säkerställa utbildningstjänsternas kvalitet och den riksomfattande jämförbarheten.

När utvärderingsverksamheten byggdes upp var målet att den skulle vara tillräckligt självständig i förhållande till utbildningsstyrelsens övriga organisation. Enligt bestämmelserna gällande utvärderingen svarar undervisningsministeriet och rådet för utbildningsutvärderingen som verkar i anslutning till ministeriet för den externa utvärderingsverksamheten och dess utveckling. För den lokala utvärderingsverksamheten svarar i första hand arrangörerna av utbildningen. Utbildningsstyrelsen är medlem i nätverket för utvärderingsexperter inom utbildningen och deltar därigenom i utvärderingen av inlärningsresultaten.

Rådet för utbildningsutvärderingen tillsattes för första gången våren 2003. Rådet har godkänt en verksamhetsplan innehållande ett utvärderingsprogram för åren 2004—2007. I programmet ingår de utvärderingar som rådet kommer att genomföra samt Utbildningsstyrelsens utvärdering av inlärningsresultaten, vilka utbildningsministeriet beslutar om separat med Utbildningsstyrelsen samt internationella utvärderingar, vilkas genomförande undervisningsministeriet beslutar om.

Enligt inkommen utredning har reformen av utvärderingssystemet inom utbildningen inte genomförts tillräckligt bra och bör bli effektivare. Speciellt den lokala nivån har drabbats av många delvis överlappande utvärderingar samt ovissheten om arbetsfördelningen och uppgifterna i den nationella utvärderingen. Den lokala utvärderingen saknar ännu de modeller och verksamhetsmetoder som finns inom den nätverksliknande verksamhetskulturen och där växelverkan fungerar åt båda hållen.

Det har visat sig vara svårt att utveckla verksamheten på grund av att utvärderingsbehoven är större än vad det med gällande resurser är möjligt att finansiera. När utvärderingssystemet byggdes upp ansåg regeringen i propositionens

motiv (RP 135/2002 rd) att staten fram till år 2006 åsamkas tilläggskostnader för utvidgningen av den nationella utvärderingen och för ökat deltagande i internationella utvärderingsprojekt på sammanlagt ca två miljoner euro, vilket förutsätter extra anslag i statsbudgeten. Från Utbildningsstyrelsens omkostnadsmoment överfördes till nedanstående moment 500 000 euro i budgeten för 2003 och 100 000 euro i budgeten för 2004. I budgeten för 2004 har 600 000 euro reserverats under utbildningsministeriets utvecklingsmoment för utvärderingsverksamheten. Utskottet anser det viktigt att tilläggsanslag riktas till verksamheten kring utvärderingen av utbildningen och att förutsägbarheten beträffande finansieringsramen för utvärderingen utökas.

Vid utfrågningen av sakkunniga i utskottet framkom det att arbetsfördelningen mellan de olika organisationerna, bland annat mellan Utbildningsstyrelsen och rådet för utbildningsutvärderingen, ännu ska klarläggas. Enligt lagstiftningen har rådet för utbildningsutvärderingen till uppgift att organisera utvärderingsverksamheten så att den bildar ett nätverk mellan universitet, Utbildningsstyrelsen och övriga utvärderingsexperter. Utskottet anser det nödvändigt att samarbetet utvecklas ytterligare utgående från författningen så att överlappningar vid uppgiftsfördelningen framöver kan undvikas. Samtidigt bör också sekretariatets ställning och uppgifterna i rådet klarläggas.

Vid utfrågningen av sakkunniga togs också frågan om värderingens offentlighet upp till behandling. Utskottet hänvisar till sin tidigare ståndpunkt som det fört fram i samband med utbildningslagstiftningen (KuUB 3/1998 rd s. 21). Utskottet anser det viktigt att centrala riksomfattande resultat samlas och publiceras. I enlighet med sin tidigare ståndpunkt betonar utskottet dock att publiceringen av utvärderingsresultaten inte under några omständigheter får leda till att skolorna rangordnas utifrån resultaten eller att skolorna, lärarna och eleverna på ensidiga grunder utpekas som antingen bra eller dåliga. Publiceringen av utvärderingen kräver en självutvärdering också av den som gör utvärderingen.

Kommunalt ungdomsarbete

Enligt den gällande lagen om ungdomsarbete hör ungdomsarbetet till kommunens verksamhetsområde. Syftet med lagen är att förbättra de ungas levnadsförhållanden och skapa förutsättningar genom deras egen verksamhet. Det har i olika utredningar konstaterats att kommuninvånarna anser att ungdomsarbetet hör till de viktigaste kommunala tjänsterna. Vid utfrågningen av sakkunniga i utskottet framkom det att det kommunala ungdomsarbetets roll och status varierar mycket i olika kommuner och på olika håll i Finland. En del kommuner satsar starkt på det kommunala ungdomsarbetet, medan andra lutar på frivilligarbetet. Under den gångna våren gjordes en förfrågning om det kommunala ungdomsarbetet och den visar att ungdomsarbetets betydelse har ökat under de senaste åren. De som sysslar med ungdomsarbete i stora kommuner tror att ungdomsarbetets betydelse kommer att växa ytterligare i framtiden medan de som jobbar i mindre kommuner är oroade över ungdomsarbetsprioritet inom kommunen.

Lagen om ungdomsarbete genomgår som bäst en revidering. Utskottet anser att ungdomsarbets allmänna målstyrning bör förbättras i samband med revideringen. I lagen bör fastställas att en ungdomspolitisk utvecklingsplan utarbetas under varje valperiod. Dessutom ska ungdomsarbets målinriktade grundtjänster definieras i lagen. Utgångspunkten i definieringen bör vara att ungdomarna ges lika möjligheter till stöd i sin uppväxt oberoende av hemkommunen. Vid lagberedningen bör uppmärksamhet fästas också vid tillämpningen av lagen på barn- och ungdomsarbetet.

Vidare betonar utskottet att utvecklandet av ett långsiktigt ungdomsarbete kräver tilläggsfinansiering. En stor del av ungdomsarbets finansiering är numera projektfinansiering. I sig är projektfinansieringen ett bra sätt att stöda ungdomsarbetet, eftersom den garanterar att finansieringen allokeras till rätt ställe och rätt instans. Utskottet anser dock att en del av projektfinansieringen bör allokeras till ekonomiska regioner eller till annat regionalt samarbete, men

att även de grundläggande resurserna i ungdomsarbetet bör ges ökat stöd.

Utskottet understryker behovet av ett ökat tväradministrativt samarbete mellan kommunerna. Olika delområden, t.ex. hemmet, skolan, bostaden, fritiden och många andra faktorer, påverkar de ungas levnadsförhållanden. Därför är det bra att det i det grundläggande ungdomsarbetet hittas nya samarbetsätt mellan de olika förvaltningskommunerna. Kommunerna behöver en diskussion om ungdomsarbetets mål och de ska också binda upp sig vid de uppställda målen. Ett ännu tätare samarbete mellan den tredje sektorn och det kommunala ungdomsarbetet samt genomförandet av olika partnerskapsprojekt främjar de ungas välmående.

Arbetet i ungdomsverkstäder har visat sig vara nyttig verksamhet för en del ungdomar. Det är ett viktigt redskap vid förebyggandet av utslagning och ger möjligheter till påbyggnadsutbildning. Utskottet anser det viktigt att ungdomsverkstädernas verksamhet görs permanent. När verksamheten blir permanent kan de existerande resurserna utnyttjas och verksamheten styras i önskad riktning. På detta sätt kan ungdomsverkstäderna bli ett verksamhetssystem som främjar de ungas sociala välmående och förebygger utslagning och som samtidigt är regionalt och individuellt jämlikt och landsomfattande.

Riksdagens uttalanden

Utifrån erhållen utredning anser utskottet att de åtgärder i berättelsen som vidtagits med anledning av följande uttalanden är tillräckliga eller att uttalandena annars inte längre behövs:

- *Läroavtalsutbildningen*, RP 200/1993 rd (s. 167)
- *Den nya skollagstiftningen*, andra uttalandet och sjunde uttalandet RP 86/1997 rd (s. 169)
- *Förskoleundervisningen enligt lagen om grundläggande utbildning, skolskjutsförmånen*, sjätte uttalandet RP 91/1999 rd (s. 173)
- *Auktoriserade translatorer*, RP 3/2001 rd (s. 174)

KuUU 6/2004 rd — B 1/2004 rd

- *Studentexamens strukturförsök*, RP 212/2001 rd (s. 176)
- *Yrkehögskolorna, Yrkehögskolestuderandenas ställning*, fjärde uttalandet RP 206/2002 rd (s. 184)

Utlåtande

Kulturutskottet föreslår

att grundlagsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 17 juni 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kaarina Dromberg /saml
vordf. Säde Tahvanainen /sd
medl. Esko Ahonen /cent
Sinikka Hurskainen /sd
Tuomo Hänninen /cent
Rauno Kettunen /cent
Minna Lintonen /sd
Mikaela Nylander /sv

Kirsi Ojansuu /gröna
Aila Paloniemi /cent
Seppo Särkiniemi /cent
Ilkka Taipale /sd
Marja Tiura /saml
Raija Vahasalo /saml
Unto Valpas /vänst
ers. Lauri Oinonen /cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.